

Лист излази према потреби

Рукописи, претплате и све што се тиче листа, упућује се на адресу: „Glas Tzernogortza“ Neuilly-s-Seine, 9, rue Ancelle.

Рукописи се невраћају. Неплаћена писма се не примају.

Цијена је листу за Француску: на годину 6 франка, на пола године 3 франка, а за све остале земље: на годину 12 фр., на пола године 6 фр. Појединачни број 10 сентима.

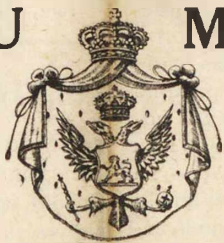
ГЛАС ЦРНОГОРЦА

LA VOIX DU MONTÉNÉGRIN

Journal officiel du Royaume de Monténégro

GLAS TZERNOGORTZA

(La Voix du Monténégro), paraissant actuellement à Neuilly-sur-Seine, suivant les exigences du service.

ON S'ABONNE AU BUREAU DU JOURNAL :

9, Rue Ancelle, Neuilly-s-Seine

Prix de l'abonnement pour la France

un an : 6 fr. — six mois : 3 fr.

Pour l'Étranger : un an : 12 fr. — six mois : 6 fr.

Огласи се плаћају:

Први пут, за сваку ријеч или број, петитивом, по 10 сентима: (за огласе, на истих слова, мање од 50 ријечи, плаћа се 2 франка). — За свако понављање огласа плаћа се половина те цијене.

За ријечи, старе или празнине, које заузимају простор једнога, двају или више петитивних редова, плаћа се према том колики простор заузимају: сваки запремљени ред рачуна се као 8 ријечи.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ

— Његово Величанство Краљ Господар примио је јуче, 16. (29.) о. мј. у аудијенцију Његову Екселенцију господина Иславина, руског посланика.

Неји код Париза, 14. (27) марта 1917.

Његово Величанство Краљ Господар изволио је примити парискога дописника великога америчкога листа Sun, и за вријеме аудијенције повела се ријеч о браћи нашој Црногорцима који се данас налазе у Америци. Дописник је умолио да му Његово Величанство допусти да се тај разговор објави у америчкоме листу како би га тамошњи Црногорци могли сазнати.

Доносимо у преводу допис о тој аудијенцији како је ових дана у њујоршком листу објављен под натписом Montenegro King Bids People Here („Црногорски Краљ храбри свој народ“).

Њ. В. Краљ Црне Горе изволио је овим путем учинити поруку својим многобројним поданицима који се данас налазе у разним крајевима Сједињених Држава. Број Црногораца у Америци свакако је већи од 10.000, а можда достиже и 15.000. Баш тога дана стигло је било одушевљено писмо из Америке са 50 потписа, у коме писму Црногорци питају свога Господара, на који би начин могли данас најбоље послужити својој Отаџбини.

Краљ ми је ове ријечи изговорио у перо:

Срећан сам што, преко листа Sun, могу објавити Мојим вјерним поданицима да њихов Господар мисли о њима и да се јада у њих. Ја не сумњам да ће они сви похитати к Мени да, скрива са њима Савезницима, ослобађамо домовину, чим се пружи могућност да ми дођу. Али како им данашње околности не допуштају да на тај начин дођу изрази своје силног родољубља, то државној установи дубокој увиђајућности Председника Вилсона бригу да их он поведе најбољим путем на коме ће очувати своју част; Ја их позивам да слушају његову доброту и власт тако исто, са повјерењем и добром вољом, као што код нас на дому синови слушају свога родитеља. Мојим прекоморским Црногорцима нека је мисао вагда на освојеној пашу отаџбину; нека им је мисао на породицу коју данас туђин угњетава, и нека им је вагда пред очима да Црна Гора, несрећна и заробљена, утире жудним оком пут свјетих који су у слободи, и да њихова отаџбина, тужи мучку, чека да јој од њих помоћ дође, — помоћ и морална и материјална. Та дужност јесте за њих света и никада је не смију заборавити.

Краљ ме је изволио примити у отменом предграђу париском, у Неји, у дворцу у коме станује са својом породицом, и који се налази у близини велике америчке болнице. Здравље и изглед Његова Величанства старог Краља Николе,

који је данас најстарији међу свијем европским владарима, таково је да би свако помислио да је бар 15 година млађи по што јесте. Кад мирује, лице му је тужно и забринuto, али то лице сијне, чим почне говорити. Парочито га је одушевила енглеска војска кад ју је недавно на фронту походио, и за коју вели да је „у сваком погледу сјајна, величанствена“. Како се у раној својој младости у француским школама школовао, то француским језиком влада тако течно да се никакав туђински нагласак опазити не може; говори руски, италијански и немачки. Када сам приступио, сједио је за столом, пуним политичких листова од тога дана; дигао се од стола и у сусрет ми пружио руку, просто али искрено, тако рећи, пријатељски; при растанју, исто рукујући се, рекао ми је да му је мило што је могао примити америчког публицисту.

Ово су ријечи његове:

Данашње околности у Црној Гори врло су тужне, врло су жалосне. Нећу рећи да је кривица да баш црногорски отаџбину народ. Велики дио становништва одведен је далеко у Аустрију, а оно народно стање настало на дому немачким се мучком држи да не постане зло. Циљна немирица — колико би га за сваког требало. У поштом вријеме још није било свијем настало стоке, али три постова рата стоку су веома смањили. — Вијести, које нам из Црне Горе стижу, врло су ријетке; на и оно мало што долажемо, црно је и жалосно је.

Одговор Његова Величанства на питање што ће у будућности бити са малим државама:

Судбину малих држава, нагледа ми, гарантује то што је Председник Вилсон рекао у свом одговору Савезницима. Њихов отаџбину очуваће се, а неким ће се земља проширити. Прво слабијих, као што га племенито схватају Савезници, свакако ће одобрити и силни држава којој стоји на челу човек праведан и исправни као што је то Председник Вилсон, човек приступачан свијем цивилизованим идејама хуманости и правде.

Краљу јасно стоји пред очима, рашта је Црна Гора ушла у рат: онога часа кад је била нападнута Србија, њена пријатељница и савезница, „Црна Гора је имала безговора да се стави уз Србију“, а о каквој год опасности при том, није смјело бити ни говора.

Посљедње моје питање бјеше о томе, на који ће се начин моћи спријечити ратовање у будућности.

Одговор Његова Величанства:

Ратовање у будућности могло би се спријечити само тада, када би се сваком поједином народу задовољило у националном погледу и, нарочито, када би се сваки народ постарао да му за владара не дође човек до лудила амбициозан.

ЈАВНО ПРЕДАВАЊЕ У ПАРИЗУ О ЦРНОЈ ГОРИ

Revue Internationale de Sociologie часопис који излази у Паризу под управом г. Рене-а Ворме, угледнога стручњака на пољу социологије,

доноси у својој најновијој свесци највјештај о јавном предавању о Црној Гори, које је крајем прошле године одржано у веома угледном париском „Друштву за Социологију“.

Ово научно Друштво ставило је себи у задаћу да проучава и да популарније познавање Балканскога полуострва са историског, етнологичког и економског гледишта. Прво предавање, о Србији, одржано је било 8. новембра, а 13. децембра друго, о Црној Гори.

У извјештају се референте како је ова конференција о Црној Гори имала лијеп одзив у публици и да је постигла добар успјех. Велики амфитеатар у Hotel des Savants био је још прије одређеног часа тако пун, да је велики дио посјетилаца морао цијело вријеме одстојати у ходишћима, а многи се морадоше вратити. Од стране црногорске били су присутни Њ. Кр. В. Њаз Петар и Њаз Милан, Ксенија и Вера, тадашњи министри г. Андрија Радонић, бригадир Матановић и Вучковић, као и велики број овдашњег нашег чиновништва. Присуствоваху и г. Деларон-Верне, посланик Француске Републике, и г. барон Авејант, посланик Италије при двору Њ. В. Краља Господара. Међу веома отменом публиком бјеше француски академик, сенатор, професора и новинара.

У одсуству друштвенога председника, конференцију је отворно потпредседник Друштва за Социологију г. Шарл Рабани, и толико је ријечма поздравно Црну Гору, њена владара и народ. „Мален својим простором и бројем, али велика енергијом, храброшћу и неслаомним отпором према душманину — потучена, али никада непокорена, — Црна Гора могла би се назвати Црвена Гора, јер толико је заливана крвљу за времена отоманске инвазије“.

Г. Рене Ворме, главни секретар Друштва, саопштава дневни ред на данашњој сједници: одаје част црногорском народу, „том од вјекова херојском народу, чија је цијела прошлост и цео живот — једна проста али поетска величина“, и захваљује, у име Друштва и у име одабране публике, господину Дилу, професору парискога универзитета, који ће данас узети ријеч у питањима у којима је његов глас најмјеродавнији.

Узима ријеч г. Шарл Дил, велики француски научњак европскога гласа, данас најкомпетентнији познавалац византијске историје, и као такав једна од најпознанијих личности да води ријеч и да казује суд у питањима европскога Истока.

Географске и климатичне околности — тијем ријечма почиње Дил своје предавање — које сачињавају Црну Гору, јесу такве, да је Црна Гора један неосвојив бедем и једна позиција од огромне стратешке важности. У тој земљи живи народ

челичан, као што је и она родна грудва његова. На тој земљи се организовала ова држава која постоји вјековима, и која је једна од најинтересантнијих држава у данашњој Европи. Једини народ који је на Балкану био у стању очувати слободу од турске инвазије, били су Црногорци. — Помниће значајну улогу коју је Црна Гора имала у националном животу српскога народа кроз безбројна мучна времена. „Црногорац је проводио живот под оружјем“. Говори о вођама тога витешкога гнијезда, господарима старе Зете и Црне Горе, који са својим народом умједоме одржати народну заставу. Прелази на најновији период, владавину Николе I, и ређа његове заслуге за напредак и увеличање Црне Горе. Назива га војником, pjesником, опрезним политичарем и херојем црногорске независности, и помиње до у појединости његов рад и тежње за народне идеале, његово вођење унутрашње и спољашње политике.

Предавање одличнога научњака и познаваоца Балкана начинило је дубок утисак на слушаоце како темелитим познавањем чињеница тако и великом вјештином и укусом, којим је то све било заокружено и створена једна умјетничка цјелина. Присутни Црногорци имали су тога вечера велико уживање упознати прави париски „конферен“ какав је само Француз у стању извести.

Госпођа Алиса Нолт Рувил узела је ријеч иза професора Дила. Она је неко вријеме пробавила у Црној Гори и о том свом боравку издала врло занимљиву књигу. Говори о Црногорцима као о вјерном другу, о сусрузи и о сестри. — Помниће једну своју слућу, једно предаказање које је саопштила у својој књизи. Вели да је била предвидјела напад Ђерманства на Словене, а нарочито на Јужне Словене, питала је, шта ће бити с малом Црном Гором у том случају? Била је увјерена, да ће њена француска отаџбина узети у одбрану све мале и незаштићене, и велики је рат ево дао за право њеном пророчству.

Од присутних Црногораца узео је ријеч др. Перо Шоћ, в. д. начелника у Министарству Финансија, и у неколико бираних ријечи захвалио се како Друштву за Социологију које је приредило предавање, тако и говорницима, а нарочито професору Дилу, за симпатије и за част које су вечерашњом конференцијом указане мученичкој нашој домовини. Госпођи Нолт показује захвалност коју ће јој свака Црногорка дуговати кад, у ослобођеној отаџбини, дозна за дивну ријеч ове племените сестре Францускиње. Говори о великом одушевењу које ми мали народи осјећамо према Француској, и помиње захвалност Црногораца који никад неће заборавити да су француски војници падали и гинули бранећи Ловћен и српско море. Успомена

на то трајаће у оном народу, док траје и оно стијење црногорско!

Г. Ив Гија даје израза своје дивљењу за Црногорце, за тај мали народ који је својим витештвом знао одбранити своју независност пред навалом османлиском. Тај народ дао је диван примјер своје животне снаге. Општа пobjеда биће пobjеда и тога маленог народа.

Публика је с великим интересовањем пратила говоре и често пута их прекидала изразима свога допадања. Ријечи пак о мучеништву црногорског народа пропраћене су и по којом сузом. — Париска штампа забиљежила је конференцију као манифестацију француско-црногорских симпатија.

Свеска за фебруар „Часописа за међународну политологију“, у којој су штампани сви говори у цјелини, добија се у књижари М. Giard et Briere, 16, rue Soufflot.

ПРОТЕСТ ФРАНЦУСКЕ ВЛАДЕ

Услед варварских зулума, почињених од немачких војника на француском земљишту приликом повлачења, Француска Влада је упутила свима неутралним државама протест у коме се, између осталог, каже:

„Ставите к знању Влади, код које сте посланик, да ми желимо да објавимо цијелом свијету недјела која су починиле немачке власти. Никаква изговора не може бити, да се због војничких потреба морало систематски опустошити јавне споменике од умјетничке и историске вриједности, као и приватне својину појединаца. Читаве вароши и села су опљачкана, уапљена и разрушена; из приватних кућа је однесен намјештај; воћке су искоријењене или осакаћене тако да не могу више доносити плода, а извори и бунари су отровани. Становништву, које нијесу одвели у робство, оставили су хране колико да не умре од глади, али су понијели сву храну коју су неутралне комисије за исхрану биле послале онамошњем народу.

Обратите пажњу на то, да та недјела нијесу извршена тобож стога, да би се нашој војсци отежавало напредовање, него да је том уништавању једина сврха била то да се једна од најплоднијих покрајина читаве Француске уништи за много година.

Цивилизовани свијет мораће се грозити на овакав поступак, почињен од једног народа који тобож шири и хоће другим народима да наметне своју културу. У ствари, тај народ одаје своје варварство и своју срдиту немоћ коју искаљује тијем што ногом газии најсвјетлија права човјечности“.

ЕКОНОМСКА СИЛА АМЕРИКЕ

Сјевеаоамеричке Сједињене Државе састоје се из 48 државица и два заједничка земљишта, „дистрикта“. Свака од тих државица је засебна независна република у својим унутрашњим стварима, у спољашњим пак пословима, свих 48 чине једну нераздвојну политичку и финансијску цјелину.

Становништво велике републике растало је нагло како ни у једној другој земљи на свијету: 1800. године било је у њој свега 5 милиона становника; 1850. године: 23 милиона; 1870: 39 милиона; 1900.: 76 милиона, а 1916. године 103 милиона.

Најјачу своју снагу добила је република од исцјеленика; они су јој дали силну енергију којом република данас располаже: сваки онај, који се ријешио да остави своју породицу и домовину и дошао да тражи срећу у далекој туђини, тај је дошао и одлучан, и храбар и енергичан.

32 милиона је до сада у свему исцјелило у Америку за потоњих 100 година. Ти милиони јесу она тваралачка снага која је створила *раци америчку*, која у ствари није ни енглеска, ни немачка, ни романска ни словенска, него једна сасвим нова народност која себе данас с поносом назива „Јенки“ (Yankee), именом, којим јој се некада ругаху „старокрајци“; поносе се и веде историјом, Јенки, иако немамо ваших историја, ни славних традиција, друштвених и политичких предрасуда, ни пореза који вас у Европи терете вјековима, — на ипак смо данас први људи на свијету!“

Европски рат донио је Америци неизмјерне економске користи. Године 1900. извоз из Америке износио је 7 милијарди, 1910. износио је 9 милијарди, а 1915. износио је већ око 18 милијарди, протекле пак године достигао је огромну своту од 27 милијарди! За посљедње три године направила је Европа у Америци у свему робе за 56 милијарди златне готовине.

Услед овако сјајних трговачких послова одмах се показало једно беспријерно томилање народног богатства. У току 1916. основано је у Америци акцијских друштава са основним капиталом, почевши од пола милиона франака па на више, у укупном износу од 20 милијарди док је 1914. основано таквих друштава у износу од само 8 милијарди.

Услед тога богатства већ је увећан и државни буџет: године 1813. буџет је износио 3 и по милијарде, а за 1917. износи 6 и по милијарди.

Услед тога су и државни дугови смањени: прије рата је сваки поједини грађанин у Европи, просјечно, дуговао у име државног дуга 347 франака, док сваки Америчанин данас просјечно дугује не више по 70 франака.

ИЗ ДОМОВИНЕ

Запијењена имовина. — Задарски „Народни Лист“ јавља, да је запијењена цијелокупна имовина Вида, Николе и Лауба Срећитића, Вида и Крета Пантровића, Јова Калопитра, Лазара Митровића, Тура и Јова Миковића, Вида Зеновића, Тома Манића и Крета Франића из Пантровића и да су сви они осуђени на тешку тамницу од 10—20 година. Исто тако запијењено је и имање Сава и Мила Митровића из Пантровића и оба осуђени на смрт, те је Мило објешен, а Сава је сведена казна на 15 година робије. Запијењено је и имање и Илији Кажанегру, Петру Медиговићу, Саву Анђуши и Лазу Срећитићу из Пантровића; прва двојица осуђени су на 15 и 10 година тамнице, а друга двојица су објешена. Сви су осуђени зато што су симпатизирали Црној Гори.

Силвестар Шарановић. — Почетком прошлог мјесеца преминуо је, у својој 22. години, јеромонах Силвестар Шарановић, заступник настојника манастира Острога, у Слатини бјелопавлићској, код своје куће, гдје је био пошао да поправи здравље. Сахрањен је код манастира Ждребаника, по његовој посљедној жељи.

Покојни јеромонах Силвестар био је родом из Бјелопавлића, из добре куће Шарановића. Био је пострижен у манастиру Острогу, и ту до смрти служио.

Колико је био ваљан, најбоље се види по том, што га је старјешина, напуштајући пред непријатељем земљу, одредио за свога заступника. — Лака му земља и покој души!

Осуђен на вјешала. — Градачка „Tagespost“ доноси, да је на Цетињу ухваћен Алекса Зекић, председник општине вилдорске у тузланском округу, у Босни, и да је оптужен и у Градац спроведен ради суђења. Судно му је војни суд. Наводи се, да је 1914. био наоу руке Србима и да је српским комитама био вођ по Босни. Нарочито њему уписују у грјех што су заробљена 27 аустријских жандара и многи муслимани, који су се придружили аустријској војсци. Када се повлачила српска војска, са њоме се повукао и Зекић до Под-

горице, и олате је пошао на Цетиње, али су га, вели исти лист, на Цетињу познали и кашње показали. И ако противу Зекића није било никаквих стварних доказа, него само сумње, подозрења и празне оптужбе, осуђен је на вјешала и, по одобрењу аустријске врховне команде, објешен је.

ПОЛИТИЧКЕ И РАТНЕ ВИЈЕСТИ

Са солунског фронта. — Ратни дописник италијанског листа Secolo јавља у свом допису од 18. марта из Солуна:

Најновије војне операције на солунском фронту теку данас тако да се можемо надати најбољему. Тек је неколико дана откако су операције почеле, и већ имају да се похвале значајним успјехом. Битољ је потпуно обезбијеђен од домаћаја непријатеља који су га још онда гађали из топова. Француска војска, саваљујући све препреке, природне и војничке, сломила је отпор непријатељев и сјајно заузела коту 1248, и тијем заузећем загосподарила је читавим ланцем брежуљака који је досад непријатељу давао могућности да варош држи под топовском наљбом од сјеверозападне стране. Данашња пobjеда сломила је десно крило немачко-бугарско, и тако ће Битољ постати војсци солунског фронта одлична војна база за даље операције.

Побратимство Турака и Бугара! — Бугарски лист „Народна Права“, говорећи о савезу Бугара и Турака и психовој заједничкој акцији противу руске војске, доноси:

„Ми остали, Бугари, потпуно смо задовољни храброшћу турских трупа, наших савезника, који, бранећи своју отаџбину, бране у исто вријеме и Бугарску. То се јасно види у борбама у Добруци, гдје, поред наших трупа, Турци заустављају освајање Балкана и Цариграда и боре се с нама.

У Добруци је заједнички присутан турском и бугарском крвију утврђен савез између Турака и Бугара, и та крв памтиће се вијековима и чиниће украс у будућности Турске и Бугарске, које су једном на увијек схватиле свој заједнички интерес и своје заједничке непријатеље.

Бугарска је ударила основе великој будућности оба народа: паметном политиком свога краља и свога председника владе. Својом јуначком војском Бугарска није подлегла искушењу да пође са трупама Савезника противу турске пријестонице, јер није хтјела да нанесе зла једном одличном сусједу, који има све могуће услове за своје развијање и за свој напредак, који ће се са њом бранити у споразуму заједничким напорима.

Турци и Бугари, позвани историјом да данас заједнички раде за очување своје будућности, приморани су да се издигну изнад жалосне прошлости и да начине за навијек величанствене стубове њихова огромна храма, у коме ће се пјевати пјесме о братству оружја и похвале онима, који су створили нормалан живот са политичком девизом: „Ако постоји Бугарска, постојаће и Турска, ако постоји Турска, постојаће и Бугарска“.

Непријатељи су нам исти, одбрана треба да нам буде такође иста. Само разумијевањем ове идеје Бугарска и Турска могу да иду неизоставно и једнодушно и увијек напријед. Пријатно је констатовати, да турски државници, као и бугарски, заједно са њиховим народима, разумију ову идеју и приводе је у дјело. За нас нема веће радости него видјети Бугаре и Турке да се побједоносно боре једни поред других“.

Прилике у Арбанији. — Римски лист Corriere d'Italia доноси да се побуљене стране да је у Арбанији врло рђаво стање. Аустријанци су пошљали најугледније представнике народне и муслиманске главаре у Скадару, а присталице Есад-

пашине су стрјелили без суда. На многим странама се Арбанаи бунели и вратно вријеме нападају се општем устанку.

Енглески ратни заробљеници. — Број ратних заробљеника у Енглеској износи, према званичном извјештају који је поднесен у енглеском парламенту, свега 71.688. — Међу заробљеницима је 55.397 Нјемана, 15.542 Турака, 16 Аустријанаца и 763 Бугара.

Ширина свјетског фронта. — Цијелокупна дужина фронта: Дужина белгиског фронта износи 65 километара; дужина француског фронта 730 километара; италијанског 425 километара; руског 1700; румунског 500; солунског 420; јерменског и мексиканског 1600, египатског 200. Укупно 5640 километара, а то износи, у правој линији, пругу од Лондона до Њујорка.

Протјеран ради шпијонаже. — Из Сједињених Америчких држава протјеран је дописник „Келских Новина“, јер је ухваћен у немачкој шпионажи.

У Њемачкој нема учитеља. — Према изјави пруског министра просвете, до сада је на бојном пољу пало 10.950 пруских учитеља, чија су мјеста по школама заузели женскиње.

Аустрија нама бакра. — Све веће ципње и зграде у Босни и Херцеговини грађене су у арапском стилу и покривене оловним плочама. Војне власти су наредиле да се сви ти кровови поскидају и употребе за ратне циљеве. Еј, неписиб холсун!...

Уредник, професор **Перо Богдановић**

Le Gérant: **Edmond LUQUIN**

Imprimerie Universelle, J. A. Cassaignol, directeur
48, Rue Claude-Vellefaux, Paris (X^e)

ОГЛАСИ - ANNONCES

ОБЈАВА

Швајцарска и Француска Банка у Паризу — Banque Suisse et Française, 20, Rue Lafayette — (Métro: Chaussée d'Antin) примила се да, преко својих кореспондената, бесплатно упућује све новчане пошиљке у Аустроугарску и у Њемачку црногорским ратним заробљеницима, официрима и војницима. Пошиљалац има да испуни односни списак који ће му се дати у банци.

Број 3402 ex 1916. Из кр. Министарства Финансија и Грађевина 15. (28.) фебруара, у Неји код Париза.

ОБЈАВА

Француско-српска Банка у Паризу, Banque Franco-serbe, 14, rue Le Peletier, примила се да бесплатно упућује новчане пошиљке црногорским ратним заробљеницима у Аустроугарск и у Њемачкој, а тако и појединцима који се налазе у Црној Гори.

Број 3527 ex 1916. Из кр. Министарства Финансија и Грађевина, 15. (28.) фебруара 1917. у Неји код Париза.

УНИВЕРЗАЛНА ШТАМПАРИЈА

у Паризу
48, Rue Claude-Vellefaux

Израђује све штампарске послове како на српском тако и на свијем осталим језицима. Циркуларе, Каталоге, Књиге, Новине, Брошуре, као и све остале умјетничке и вјештачке ствари у једној или више боја.

Литографско израђивање на пергаменту и јапанској хартији најмодернијих ствари.

Поједине бројеве

„ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“

примјерак по 10 сантима продаје

Рожер, вратар у стану кр. Владе

и

продавац новина

у књоску на Place Saint-Michel